

زنان دانشمند و راوی حدیث

ویرایش دوم

استاد احمد صادق اردستانی

بیت
۱۳۹۹

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه چاپ پنجم
۲۹	پیش‌گفتار

بخش اول

زنان راوی حدیث از پیامبر ﷺ

۳۹	۱. اسماء دختر غمیس
۴۰	وضع خانوادگی
۴۱	در کنار علی و فاطمه <small>علیهم‌السلام</small>
۴۳	احادیث اسماء
۴۵	۲. اسماء دختر یزید بن سکن
۴۷	نمایندگی زنان
۴۹	احادیث اسماء
۵۰	۳. اسماء دختر شَکَلُ
۵۱	۴. امّ اَنَسَلَم، صاحب «حصاة»
۵۳	۵. امّ اَنَس بن مالک

- ۵۳..... ۶. اَمَّ حَرَام، دختر مِلْحَان.
- ۵۵..... ۷. اَمَّ حُصَيْن.
- ۵۷..... ۸. اَمَّ حَكَم، دختر زُبَيْر.
- ۵۹..... ۹. اَمَّ حَكِيم، دختر حَارِث.
- ۶۰..... ۱۰. اَمَّ اِيْمَن (بِرَكه).
- ۶۳..... احادیث ام ایمن
- ۶۷..... ۱۱. اَمَّ حَمِيد انصاری
- ۷۰..... ۱۲. اَمَّ حَبِيبه (رَفَله).
- ۷۱..... احادیث ام حبیبه
- ۷۲..... ۱. زینت زن سوگوار!
- ۷۳..... ۲. شوهر خوش خلق
- ۷۳..... ۳. حلالیت و رضایت مندی
- ۷۴..... ۱۳. اَمَّ خَارِجَه
- ۷۶..... ۱۴. اَمَّ خَالِد (ام ایوب)
- ۷۷..... حدیث ام خالد
- ۷۸..... اقامتگاه پیامبر ﷺ
- ۷۹..... ۱۵. اَمَّ خَالِد، دختر خالد!
- ۸۰..... احادیث ام خالد
- ۸۱..... ۱۶. اَمَّ دَرْدَاء (حَیْره).
- ۸۲..... احادیث ام درداء
- ۸۴..... گلابیه از شوهر!
- ۸۶..... ۱۷. اَمَّ رُومَان (زینب).
- ۸۷..... ۱۸. اَمَّ رَغَلَه قُشَیْرِي.

۱۹. امّ سلمه، همسر پیامبر ﷺ ۹۱
۲۰. امّ سلیم، دختر ملحان ۹۸
- ازدواج مجدد ۹۹
- مقدار مهریه ۱۰۰
- ویژگی‌های «ام‌سلیم» ۱۰۲
- تدبیر و مقاومت ۱۰۴
- پذیرایی از پیامبر ﷺ ۱۰۶
۲۱. امّ سلیط ۱۰۸
۲۲. امّ سلیمان ۱۰۹
۲۳. امّ سنان اشلمی ۱۰۹
۲۴. امّ شریک انصاری ۱۱۱
۲۵. امّ سعد انصاری ۱۱۲
۲۶. امّ عطیه انصاری ۱۱۵
- احادیث ام‌عطیه ۱۱۵
- داستان نوحه‌سرای ۱۱۷
۲۷. امّ عطیه آرایشگر ۱۱۹
۲۸. امّ عطیه اوسی ۱۲۰
۲۹. امّ غلاء انصاری ۱۲۱
۳۰. امّ غلاء ۱۲۳
۳۱. امّ غانم (صاحب ریگ‌ها) ۱۲۴
۳۲. امّ قیس آندی ۱۲۶
۳۳. ام‌کلثوم دختر عقیبه ۱۲۸
۳۴. امّ مبشر انصاری ۱۳۲

۳۵. ام‌معبده خُزاعی ۱۳۵
۳۶. ام‌هانی، دختر ابوطالب ۱۳۸
- مقام ام‌هانی ۱۴۰
- احادیث و ویژگی‌های دیگر ۱۴۲
۳۷. ام‌هشام ۱۴۵
۳۸. خُزامة، دختر وهب ۱۴۷
۳۹. خُنساء، دختر خُدام ۱۴۷
۴۰. خوله، دختر ثامر انصاری ۱۴۸
۴۱. خوله، دختر حکیم انصاری ۱۵۰
۴۲. خوله، دختر حکیم بن امیه ۱۵۲
۴۳. خوله، خدمت‌گزار پیامبر ﷺ ۱۵۴
- توضیحات ۱۵۵
۴۴. خوله، دختر یَسار ۱۵۸
۴۵. خوله، دختر یَمان ۱۵۹
۴۶. رَبِیع، دختر مُعَوَّذ غفراء انصاری ۱۶۱
۴۷. زینب، همسر ابن مسعود ۱۶۵
۴۸. زینب، دختر ابی سلمه ۱۶۷
- زینب، بعد از پیامبر ﷺ ۱۷۰
۴۹. زینب عطر فروش ۱۷۱
۵۰. زینب، دختر کَعْب ۱۷۴
۵۱. شَبِیعَه، دختر حارث ۱۷۵
۵۲. سلما، خدمت‌گزار پیغمبر ﷺ ۱۷۸
- احادیث سلما ۱۷۹

۱۸۳	..... ۵۳. شوده، دختر زَمْعَه
۱۸۵	..... ۵۴. صَفِيَه، دختر حُيَّي بنِ اَحْطَبْ
۱۸۷	..... احاديث صَفِيَه
۱۹۰	..... ۵۵. صَفِيَه، دختر شَيْبَه
۱۹۱	..... ۵۶. صَفِيَه، دختر عبدالمطلب
۱۹۵	..... ۵۷. ضُبَاعَه، دختر زُبَيْر
۱۹۶	..... ۵۸. عايشه، دختر عبدالله
۲۰۲	..... ۵۹. فاطمه، دختر آسد
۲۰۳	..... مقام بلند و ارزشمند
۲۰۵	..... فاطمه در نظر پیامبر ﷺ
۲۰۷	..... ۶۰. فاطمه، دختر حمزه
۲۰۸	..... ۶۱. فاطمه، دختر شَيْبَه
۲۰۸	..... جنگ خُنَيْن
۲۱۲	..... ۶۲. فاطمه، دختر علي ﷺ
۲۱۴	..... ۶۳. فاطمه، دختر علي بن الحسين ﷺ
۲۱۴	..... ۶۴. فاطمه ﷺ دختر محمد ﷺ
۲۱۸	..... حديث اسماء
۲۱۸	..... احاديث فاطمه ﷺ
۲۲۰	..... چهار حديث ديگر
۲۲۲	..... ۶۵. فاطمه، دختر يمان
۲۲۴	..... احاديث فاطمه
۲۲۶	..... ۶۶. لُبَابَه، دختر حارث
۲۲۹	..... احاديث لُبَابَه

۲۳۱	.....	۶۷. لُبَابَه، دَخْتَرُ رُفَاعَه
۲۳۳	.....	۶۸. لَیْلَى غَفَّارَى
۲۳۵	.....	۶۹. مِیْمُونَه، دَخْتَرُ حَارِث
۲۳۶	.....	زنان پیامبر ﷺ
۲۳۷	.....	احادیث میمونه
۲۳۸	.....	مقام بالا و بلند
۲۳۹	.....	وفات میمونه
۲۴۰	.....	۷۰. نُسَیْبَه، دَخْتَرُ کَعْب
۲۴۲	.....	احادیث نسبیه
۲۴۳	.....	۷۱. نُسَیْبَه، دَخْتَرُ حَارِث
۲۴۵	.....	۷۲. نُؤَیْلَه، دَخْتَرُ أَسْلَمِ انصاری
۲۴۵	.....	۷۳. هِنْد، دَخْتَرُ أَثَاثَه
۲۴۶	.....	۷۴. هِنْد، دَخْتَرُ حَارِث

بخش دوم

زنان راوی حدیث از معصومین علیهم السلام

۲۵۱	.....	فصل اول: زنان راوی حدیث از امام علی <small>علیه السلام</small>
۲۵۲	.....	۱. أُمُّ حَسَنِ نَجْعَى
۲۵۳	.....	۲. أُمُّ حَکِیْم، دَخْتَرُ عَمْرُو بْنِ سَفِیَان
۲۵۳	.....	۳. أُمُّ حَدَاش
۲۵۳	.....	۴. أُمُّ رَاشِد
۲۵۴	.....	۵. أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَر
۲۵۴	.....	۶. أُمُّ مُوسَى

۲۵۵	۷. حَبَابَه وَالْبَيْتَه
۲۵۸	۸. جَلْبَه، خدمت گزار شیبان
۲۵۸	۹. زَبْرَاء
۲۵۹	۱۰. عُمَرَه، دختر طَبِيخ
۲۵۹	۱۱. فَاطِمَةُ زَهْرَاء <small>علیها السلام</small>
۲۶۰	۱۲. نَضْرَه اَزْدِيَه
۲۶۲	۱۳. هِنْد؛ دختر ابی اُمَيَّة
۲۶۴	فصل دوم: زنان راوی حدیث از فاطمه <small>علیها السلام</small>
۲۶۵	۱. اَمَّ سَلْمَه
۲۶۷	۲. زینب کبیرا <small>علیها السلام</small>
۲۶۹	۳. سلمی، خدمت گزار پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>
۲۷۰	۴ - ۹. فاطمه‌های پنج گانه و چهار زن دیگر
۲۷۱	۱۰. فَضَه نَوِيْهَه
۲۷۳	۱. خمیرکردن
۲۷۴	۲. شریک «روزة نذر»
۲۷۷	فصل سوم: زنان راوی حدیث از امام حسن <small>علیه السلام</small>
۲۷۸	۱. حَبَابَه وَالْبَيْتَه
۲۷۸	۲. فاطمه، دختر حَبَابَه
۲۷۹	۳. فاطمه دختر علی <small>علیه السلام</small>
۲۸۱	داستان ازدواج «امامه»
۲۸۲	۴. نَضْرَه عَدُوِيَه
۲۸۴	فصل چهارم: زنان راوی حدیث از امام حسین <small>علیه السلام</small>
۲۸۵	۱ و ۲. حَبَابَه وَالْبَيْتَه و فاطمه

۳. زینب، دختر علی علیه السلام ۲۸۶
۴. فاطمه، دختر حسین علیه السلام ۲۸۷
- خطبه فاطمه در کوفه ۲۸۸
- احادیث فاطمه علیه السلام ۲۸۹
- وفات فاطمه ۲۹۲
- فصل پنجم: زنان راوی حدیث از امام زین العابدین علیه السلام ۲۹۴
۱. امّ براء ۲۹۶
۲. حبابه والبیّه ۲۹۶
۳. فاطمه دختر حسین علیه السلام ۲۹۶
- فصل ششم: زنان راوی حدیث از امام باقر علیه السلام ۲۹۸
۱. امّ هانی ۲۹۸
۲. حبابه والبیّه ۲۹۹
۳. خدیجه، دختر عمرین علی ۳۰۰
۴. خدیجه، دختر امام باقر علیه السلام ۳۰۱
۵. همسر محمد بن مسلم ۳۰۲
- فصل هفتم: زنان راوی حدیث از امام صادق علیه السلام ۳۰۴
۱. امّ اسحاق، دختر سلیمان ۳۰۴
۲. امّ اسود شیبانی ۳۰۵
۳. امّ براء ۳۰۶
۴. امّ بکر ۳۰۷
۵. امّ حسن، دختر عبدالله ۳۰۷
۶. امّ خالد عبیدی ۳۰۷
۷. امّ خَیْر ۳۱۰

- ۳۱۰..... ۸. امّ سلمه، مادر محمّد.....
- ۳۱۲..... ۹. امّ سعید احمسی.....
- ۳۱۴..... ۱۰. امّ سلمه، دختر امام باقر علیه السلام.....
- ۳۱۷..... ۱۱. امّ عیسی، دختر عبدالله.....
- ۳۱۷..... ۱۲. امّ فروه، مادر امام صادق علیه السلام.....
- ۳۲۰..... ۱۳. همسر حسن صیقل.....
- ۳۲۱..... ۱۴. جُوهره.....
- ۳۲۱..... ۱۵. جُوئیره، همسر عیسی.....
- ۳۲۲..... ۱۶. جویره.....
- ۳۲۳..... ۱۷. جُوئیره، دختر حارث.....
- ۳۲۳..... ۱۸. حَبابه و البیّه.....
- ۳۲۴..... ۱۹. حَمّاده، دختر حسن.....
- ۳۲۵..... ۲۰. رُبَاب، همسر داود.....
- ۳۲۵..... ۲۱. سالمه، خدمت‌گزار امام صادق علیه السلام.....
- ۳۲۷..... ۲۲. سَرِیّه، جدّه ابی طاهر.....
- ۳۲۷..... ۲۳. سعیده، خدمت‌گزار امام صادق علیه السلام.....
- ۳۲۹..... ۲۴. سعیده، خواهر محمّد بن ابی عمیر.....
- ۳۳۱..... ۲۵. عمّه حسین بن مُسلم.....
- ۳۳۲..... ۲۶. عمّه محمّد بن زیاد.....
- ۳۳۲..... ۲۷. عمّه محمّد بن مارد.....
- ۳۳۳..... ۲۸. عُمره، دختر نُقیل.....
- ۳۳۳..... ۲۹. فاطمه، دختر امام صادق علیه السلام.....
- ۳۳۳..... ۳۰. فاطمه، دختر عبدالله (امّ داود).....

- ۳۳۴ ..... اعمال امّ داود
- ۳۳۹ ..... ۳۱. قَنَواء، دختر رُشید هَجَری
- ۳۴۱ ..... ۳۲. کُلْثُم، دختر یوسف
- ۳۴۲ ..... ۳۳. مَنَّة، خواهر محمّد
- ۳۴۳ ..... ۳۴. مُغیره، خادم امام صادق علیه السلام
- ۳۴۳ ..... ۳۵. هَرینة بادهی
- ۳۴۴ ..... ۳۶. همسر عبدالملک
- ۳۴۴ ..... ۳۷. زنی دیگر
- ۳۴۶ ..... فصل هشتم: زنان راوی از امام موسی بن جعفر علیه السلام
- ۳۴۷ ..... ۱. امّ احمد
- ۳۵۰ ..... ۲. امّ حسین، همسر موسی بن جعفر علیه السلام
- ۳۵۱ ..... ۳. حَبَابَة والیه
- ۳۵۱ ..... ۴. سعیده
- ۳۵۲ ..... ۵. سعیده، خدمت گزار امام صادق علیه السلام
- ۳۵۳ ..... ۶. غُنیمه، دختر اَزْدی
- ۳۵۴ ..... ۷. فاطمه کبرا
- ۳۵۶ ..... احادیث فاطمه علیه السلام
- ۳۵۸ ..... ۸. هاشمیه، کنیز رقیه
- ۳۶۰ ..... فصل نهم: زنان راوی حدیث از امام رضا علیه السلام
- ۳۶۰ ..... ۱. حکیمه، دختر امام هفتم
- ۳۶۲ ..... ۲. عَذر، امّ ابی
- ۳۶۴ ..... ۳. فاطمه، دختر امام رضا علیه السلام
- ۳۶۶ ..... ۴. کلثوم، دختر سلیم

۳۶۷	فصل دهم: زنان راوی حدیث از امام جواد <small>علیه السلام</small> .....
۳۶۸	۱. ام‌احمدین حسین (زهراء).....
۳۶۹	۲. حکیمه، دختر موسی بن جعفر <small>علیه السلام</small> .....
۳۶۹	۳. حکیمه، دختر امام رضا <small>علیه السلام</small> .....
۳۷۰	۴. حکیمه، دختر امام جواد <small>علیه السلام</small> .....
۳۷۰	۵. زینب، دختر محمد بن یحیی.....
۳۷۱	فصل یازدهم: زنان راوی حدیث از امام هادی <small>علیه السلام</small> .....
۳۷۱	فاطمه، دختر هیثم.....
۳۷۳	فصل دوازدهم: زن راوی حدیث از امام عسکری <small>علیه السلام</small> .....
۳۷۳	حکیمه، دختر امام جواد <small>علیه السلام</small> .....
۳۷۸	ویژگی های دیگر.....

بخش سوم

زنان دیگر راوی حدیث

۳۸۳	۱. ام‌ابی نصر.....
۳۸۴	۲. ام‌ایها، دختر عبدالله.....
۳۸۴	۳. ام‌جعفر، دختر محمد.....
۳۸۵	۴. ام‌محمد.....
۳۸۵	۵. ام‌حسن، دختر عبدالله.....
۳۸۶	۶. ام‌کلثوم غمری.....
۳۸۸	۷. ام‌مقدم تقفی.....
۳۸۸	۸. ام‌وشاء.....
۳۸۹	۹. دختر عمر بن یزید.....

۱۰. دختر سیدمرتضی ۳۹۰
۱۱. دختر وائله، پسر اَضَقَع ۳۹۰
۱۲. جبلّه، دختر مَضَفَع عامری ۳۹۱
۱۳. جَمَانَه، دختر مُسَيَّب ۳۹۲
۱۴. حَبِيْبَةُ انصاری ۳۹۲
۱۵. حَفْصَه ۳۹۳
۱۶. حَفْصَه، دختر سیرین ۳۹۳
۱۷. حَلِيْمَةُ اسحاقی ۳۹۴
۱۸. ذَرّه، دختر مُعَاذ ۳۹۵
۱۹. رحیم ۳۹۵
۲۰. رُقِيَّه، دختر اسحاق بن موسی ۳۹۶
۲۱. دختر احمد بن سعید ۳۹۷
۲۲. سَتَّ الْفُقَهَاء ۳۹۸
۲۳. شَهْدَه، دختر صاحب ۳۹۹
۲۴. فاطمه، دختر هارون ۴۰۰
۲۵. نَضِيْرَه، خدمت گزار امّ سَلْمَه ۴۰۰
- کتاب نامه ۴۰۳